

menu povijest u kojem će izlagači dio svojih diplomskih radova uobličiti u znanstvene članke.

Igor Stanić

18. međunarodno arheološko savjetovanje „Privatne i javne igre od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka“, Pula, Medulin, Rovinj, 22. – 24. studenoga 2012.

„Javne i privatne igre od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka kao multidisciplinarna arheološka, epigrafska, etnografska, povijesna i općecivilizacijska tema dio su ljudskog života, ponekad tajanstvene i gotovo nepoznate u današnjici“ istakla je pok. prof. dr. sc. Vesna Girardi Jurkić u „Proslovu“ pripreme i organizacije 18. međunarodnog arheološkog savjetovanja „Javne i privatne igre od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka“, koje je od 22. do 24. studenoga 2012. održano u Istri (Pula, Medulin i Rovinj) pod trajnim pokroviteljstvom UNESCO-a i u suradnji s Centrom za povijesna istraživanja (*Centro di ricerche storiche*) u Rovinju i Društvom za povijest i kulturni razvitak Istre u Puli.

Skup je bio podijeljen u dvije cjeline: jednu čine predavanja na osnovnu temu o privatnim i javnim igrama kroz povijesna razdoblja (prapovijest, antika, rani srednji vijek), a drugu ona o novim arheološkim istraživanjima („Novitates“). Otvorenje skupa, uz pozdravne riječi „punoljetnosti“ arheoloških savjetovanja i redovite godišnje razmjene znanstvenih rezultata, obilježeno je minutom šutnje za preminulu utemeljiteljicu višegodišnjih savjetovanja i glavnu urednicu časopisa *Histria antiqua* Vesnu Girardi Jurkić, uz *in memoriam* akademika Emilija Marina u Svečanoj dvorani Tone Peruška Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Istoga dana poslijepodne, uz pozdravne riječi načelnika Općine Medulin Gorana Buića, u općinskoj je dvorani održan dio savjetovanja posvećen novim rezultatima arheoloških istraživanja. Drugoga dana skup je održan u knjižnici Centra za povijesna istraživanja u Rovinju uz pozdravne riječi dogradonačelnika Marina Budicina i ravnatelja Centra Giovannija Radossija, a točno u podne Guido Rosada, Emilio Marin, Robert Matijašić, Giovanni Radossi i Kristina Džin u svečanoj dvorani rovinjske Gradske palače predstavili su 21. svezak godiš-

njaka *Histria antiqua* na temu „*Navigare necesse est*. Od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka“, kojega je urednica bila pok. V. Girardi Jurkić. Redovna godišnja periodika je tiskana na 665 stranica s odgovarajućim CD-om. Zaključnoga dana skupa priopćenja su podnesena na Sveučilištu u Puli uz završnu riječ organizatora i najavu 19. međunarodnog arheološkog savjetovanja 2013. na temu „Život sa staklom od prapovijesti do srednjeg vijeka“.

Pedesetak znanstvenika i stručnjaka – arheologa, povjesničara, epigrafičara, povjesničara umjetnosti, arhitekata i konzervatora iz Austrije, Francuske, Grčke, Hrvatske, Italije, Kosova, Mađarske, Rumunjske, Rusije, Sjedinjenih Američkih Država, Srbije i Španjolske – iznijelo je svoja priopćenja na osnovnu temu o tragovima prapovijesnih igara u Istri, prizorima igara u protopovijesti na Jadranu, igrama s agore u Tazu i dječjim igračkama sopotske kulture. Poseban dio priopćenja bio je posvećen javnim i privatnim igrama u antičko doba u Rimu i Sirakuzi, uličnim zabavljačima i putujućim privatnim i javnim predstavama, natpisima sportske tematike u Hispaniji i Srbiji, atletskim igrama u Olimpiji, pogrebnim igrama kao pretečama gladijatorskih borbi te zaštitnicima igara (Magna Mater na lavu). Govorilo se o gradnji i korištenju amfiteatra u Sarmizegetuzi i objektima jednake ili slične namjene u drugim mjestima u Daciji (Rumunjska), zatim u Brigecciju (Mađarska), Akvileji (Italija) i na prostoru istočnoga Jadrana, u Zadru (gdje se spominje postojanje takve građevine još u 17. stoljeću) i u Burnu (Hrvatska); stadionima, cirkusu i hipodromima u Olimpiji (Grčka), Rimu, Akvileji (Italija) i Sirmiju (Srbija); kazalištima u Puli (Hrvatska) i na području Galije (Francuska) te na srednjovjekovnim javnim trgovima u Makedoniji; igrama na ploči antičkih bliskoistočnih društava te pločama za igru i figuricama iz Kapadocije, kao i o igrama i spektaklima u promišljanju crkvenih otaca tijekom širenja kršćanstva.

Među prapovijesnim temama, potrebno je istaknuti priopćenja Klare Buršić-Matijašić (Pula) „Tragovi igara u prapovijesti Istre“, koja je naglasila da su one imale inicijacijski karakter u životu prapovijesnoga čovjeka, i Sineve Kukoč (Zadar) „Prizori igara u protopovijesti na Jadranu“, koja je, polazeći od sintagme da je igra „ogledalo života“, „simbol svijeta“ te da čovjek „igrajući se olakšava postojanje“, analizirala ikonografiju, stil i semantiku likovnih prikaza igara prvoga tisućljeća pr. Kr. na monumentalnim nadgrobnim spomenicima, recipijentima i drugim artefaktima kultura istočnoga i zapadnoga Jadrana od Veneta do Apulije. Antun Koželj i Manu-

ela Wurch-Koželj (Atena) u priopćenju „Nekoliko igara s agore u Thasosu“ govorili su o prikazima igara uklesanim na stilobatima, mramornim klu-pama, podnim pločama i stubištu antičke agore, koji se datiraju od heleni-stičkoga do bizantskoga razdoblja. Katarina Botić (Zagreb) je pod naslovom „Dječje igračke i minijaturne posude sopotske kulture s lokaliteta Krčevina – Novi Perkovci“ predstavila minijaturne posude i glinene figurice med-vjeda otkrivene tijekom 2005. i 2006. nedaleko od Đakova u sloju sopotske kulture, koje se mogu smatrati dječjim igračkama, iako je tema dječjih igra-čaka u prapovijesnom kontekstu nedovoljno obrađena.

Kristina Džin (Pula) je u izlaganju „Javne i privatne igre u antičko doba“ dala pregled vrsta i načina organiziranja igara u antičko doba, uz napomenu da je krajem Rimske Republike i početkom Carstva evidentirano 77 dana rezerviranih za igre, a 354. godine ta je brojka dosegla 177 nerad-nih dana, od kojih je 101 bio namijenjen scenskim priredbama, 66 događa-njima na hipodromu i u cirkusima, a 10 dana gladijatorskim igrama. Marija Buzov (Zagreb), „Javne igre u Rimu“, ukazala je na to da *munera gladiatorum* predstavljaju žrtve bogovima te da su bile organizirane o trošku rimske države i na račun bogatih članova carskih i patricijskih obitelji. Giancarlo Germanà Bozza (Catania), ističući da je car Oktavijan August promije-nio urbani izgled Sirakuze sagradivši most koji je spajao otok Ortigiju s Ahradinom, ukazao je u radu „Kaligula i *ludi astici* u Sirakuzi“ na Kali-guline organizirane natječaje za poetsku eulogiju u postojećim kazališnim zdanjima. Michele Bueno i Chiara D’Incà (Padova) pružili su u priopćenju „Ulični zabavljači i putujuće predstave od privatnih do javnih zbivanja“ pre-gled uličnih igara i putujućih predstava u antičko doba u različitim pojav-nim oblicima, povodima i prostorima na kojima su se odigravale. Temeljem korpusa rimskih natpisa Isabel Rodà (Tarragona) razmotrila je i analizirala njihovu rasprostranjenost u rimskim gradovima Hispanije u radu „Osvrt na natpise sportske tematike“. Miroslav Vujović (Beograd) prijavio je složenu temu „Rimske igre u Srbiji: prikazi i epigrafski dokazi“ prema prikazima na arheološkim predmetima (gladijator, sportaš, cirkuska utrka, borba gladi-jatora) i postojanju javnih zgrada namijenjenih gladijatorskim borbama ili cirkuskim natjecanjima (amfiteatar u Kostolcu [Viminaciju], hipodrom u Srijemskoj Mitrovici [Sirmiju]). Zlatko Đukić (Osijek) je izlaganjem „Zna-čaj atletskih igara u Olimpiji za stari vijek“ opisao mitski i legendarni počea-tak i tijek atletskih igara u Olimpiji kao sportskih natjecanja koja su za Grke

imala izuzetno važan utjecaj na društveni život, tako da se od 776. pr. Kr. vodio kronološki popis olimpijskih pobjednika. Nadežda Guljajeva (Petrograd), „Od pogrebnih igara do gladijatorskih borbi“, smatra da su gladijatorske igre nastale iz pogrebnih obreda koji su nekoć uključivali ljudsku žrtvu, a Aleksandra Nikoloska (Skoplje), „Magna Mater na lavu iz *Circusa maximusa*“, iznijela je zanimljivu pretpostavku da je skulptura Magne Mater na lavu bila postavljena na *spini Circusa maximusa* kao zaštitnice igara koje su se jednom godišnje održavale u njezinu čast.

Posebnu su pozornost i razmjenu podataka izazvala priopćenja o amfiteatrima. Adrian Ardet i Lucia Carmen Ardet (Caransebeș) u svom su priopćenju „Rimski amfiteatri u Daciji“ obradili tri istražena amfiteatra u Rumunjskoj, u *Ulpia Traiana Sarmizegetusi*, *Porolissumu* i *Miciu*, ističući način gradnje u prirodnim udolinama ili nasipavanjem zemlje te ujedno ukazali na moguće građevine amfiteatara u Drobeta (prikazan na Trajanovom stupu), Stolniceniju (utvrđen zračnim fotografijama), *Potaissi* (otkrivene gladijatorske skulpture), *Apulumu* (opeka s prikazom *retiarius* *Ercolana*) i u *Napoci* (gladijator na pločici iz rustičke vile u Chinteni). László Borhy (Budimpešta) pripremio je u izlaganju „Sjedala i posjetitelji u amfiteatru (amfiteatrima?) u Brigeciju (Komárom/Szőny, Mađarska)“ nova saznanja o postojanju dvaju amfiteatara u Brigeciju: vojnom, smještenom između utvrde i tabora legije *I. Adiutrix* na dunavskoj granici Rimskoga Carstva u Panoniji, i pretpostavljenom civilnom, otkrivenom 2004. u zapadnom dijelu Severovog municipija, čiju je izgradnju financirao Lucije Veracije Julijan (*sumptibus suis extruxit*) kao *Ilvir quinquennalis* municipija Brigecij (*municipium Brigetionensium*). Annalisa Giovannini i Paola Ventura (Akvileja) smatraju u radu „Akvileja i njezin amfiteatar: priča o »skrivenom odnosu«“ da je kameni materijal akvilejskoga amfiteatra, prema arhivskim podacima kanonika Giandomenica Bertolija iz 1734., poslužio za gradnju zvonika akvilejske bazilike te da je bio smješten uza zapadni rub grada kod kazališta i cirkusa, s time da je jedan njegov dio korišten kao dio kasnoantičkih zidina. Marin Buovac (Zadar) iznio je podatke o istraženim i indiciranim amfiteatrima na istočnom Jadranu (*Pola, Iader, Corinium, Burnum, Aequum, Tilurium, Salona, Epidaurum, Dyrrhachium*) uz dataciju gradnje, tipologiju i transformacije građevina u izlaganju „Rimski amfiteatri na prostoru istočnog Jadrana“. Kornelija A. Giunio (Zadar), „Saznanja o javnim i privatnim igrama u rimsko doba iz fundusa Arheološkog muzeja Zadar“, smatra da je i u antičkom Jaderu postojao tea-

tar i amfiteatar jer se ruševine amfiteatra spominju u 17. stoljeću te navodi muzejske arheološke predmete kao dokaz raznih društvenih igara djece i odraslih u rimsko doba. Miroslav Glavičić i Željko Miletić (Zadar) te Joško Zaninović (Drniš) predstavili su istraživanja i konzervaciju rimskoga vojnog amfiteatra u Burnu od 2003. do 2006., uočavajući dvije građevinske faze: jednu za vrijeme cara Klaudija s pripadnicima XI. legije i drugu koju je financirao car Vespazijan s pripadnicima IV. legije.

Pet je priopćenja bilo posvećeno stadionima, cirkusu, hipodromima i atletskim igrama. Erwin Pochmarsky (Graz) pripremio je priopćenje „Hipodrom u Olimpiji i njegov *aphesis*“ s opisom startne crte u obliku pramca broda na hipodromu u Olimpiji prema Pauzanijevim zapisima kao „poštenog startnog sustava“ s dimenzijama trkališta kojim su se kretale *quadrigae*. Stefania Pergola i Marialetizia Buonfiglio (Rim), „Domicijanov stadion i *Circus maximus: ludi ginnici i ludi circensi*. Promišljanja o njihovom odvijanju s obzirom na arhitektonske projekte dvaju zdanja“, donose rezultate istraživanja o nastanku i razvitku igara i natjecanja u rimskom *Circusu maximusu* i na Domicijanovom stadionu uza zaključak da se radi o dvama različitim projektima iz vremena Flavijevaca i dvama različitim arhitektonskim modelima temeljenima na različitim tradicijama i prirodi zabava. Franca Maseilli Scotti (Trst), „Akvileja, nove pretpostavke o cirkusu“, smješta strukture akvilejskoga cirkusa ispod mjesnoga groblja i donosi rezultate iskopavanja od 1999. do 2002. te pokušava odrediti nekoliko faza gradnje i pregradnje, utvrđujući dimenziju građevine (dužina 520 m) i napominjući da je objekt bio u funkciji do druge polovice 5. stoljeća. Jasmina Davidović (Srijemska Mitrovica) i Nebojša Cingeli (Split) u priopćenju „Kasnocarski sirmijski cirkus“ utvrdili su na osnovi arheoloških i arhitektonskih nalaza te postojećega zapisa antičkoga pisca Amijana Marcelina, precizno proračunavši krivine, polukružni završetak cirkusa (*sphendone*), tj. lokaciju ove građevine u antičkom Sirmiju, s time da su u iskopenim sondama otkriveni elementi građevine (*spina, meta prima, porta triumphalis* itd.).

Na temelju višegodišnjih bilježaka i projekata Vesne Girardi Jurkić o malom pulskom rimskom kazalištu, Kristina Džin je na skupu podnijela priopćenje „Bilješke o kazalištu *pars superior coloniae* antičke Pule“ o vrstama rimskih kazališnih predstava uz povijesne podatke o istraživanjima maloga kazališta unutar gradskih zidina Pule tijekom 19. i 20. st. (A. Gnirs, E. Reisch, A. Degrassi, B. Forlati Tamaro, M. Mirabella Roberti, Š. Mlakar,

V. Girardi Jurkić s opisom i tlorisima dijelova građevine (*scenae frons, porta hospitalis, porta regia, postscaenium, hiposcaenium, orchestra, cavae, maenianum primum, maenianum secundum*), uz navođenje da je kazalište moglo primiti 3500 – 4000 gledatelja. Francis Tassaux (Bordeaux), „Kakva vrsta spektakla se odvijala u kazalištima galorimskog tipa?“ razmotrio je specifične tipove kazališta u provincijama Galije, gdje su se na posebnim podijima igrale kazališne predstave i scenska prikazanja *munera* i *venariones* kreirana u tu svrhu. Elica Maneva (Skoplje) najavila je u izlaganju „Srednjovjekovno kazalište u Makedoniji. Nekoliko primjera kazališta na javnim trgovima“ uvjerljive hipoteze o postojanju određenih vrsta kazališnih aktivnosti (*theatron*) na javnim trgovima u Makedoniji u različitim razdobljima tijekom srednjega vijeka.

Posebno je zanimanje pobudilo zajedničko priopćenje Paule Pippo (Genova) i Fabia Mosca (Prato) „Razmišljanja o igrama s kockama i na ploči u starom Rimu“, koji su računalnom tehnikom revitalizirali dječje igre s orasima, košćicama, kockama ili one odraslih (*tabulae lusoriae, ludus latrunculorum, ludus duodecim, scriptorum, ludus terni lapilli* i dr.). Eva Katarina Glazer (Zagreb) i Danijel Štruklec (Ivanić Grad) zaključili su u priopćenju „Igre na ploči kao odraz antičkih bliskoistočnih društava“ da su igre na ploči složeni oblik zabave antičkih bliskoistočnih društava jer su poticale natjecanje i zabavu uz istovremenu interakciju između igrača, poboljšavanje znanja i vještina, strateško planiranje i taktiziranje. Maria Teresa Lachin (Padova), „*Ludite securi*: igrače ploče i figurice iz Tyane u Kapadociji“ govorila je o arheološkim nalazima iz biskupskoga sklopa s krstionicom u Tijani, gdje su pronađene igrače figurice različitih oblika izrađene od raznih materijala i niz šahovskih polja urezanih u ploče koje su činile gornji sloj poda kršćanskoga zdanja. Nikos Čausidis (Skoplje) razmotrio je akrobatske vještine na vertikalnom štapu poznate s Bliskoga i Dalekoga istoka od prapovijesnih vremena do srednjega vijeka u izlaganju „Os svijeta kao mitološka baza akrobacija izvođenih na šipci (dijakronijske semiotičke analize)“.

Guido Rosada (Padova) razmotrio je u izlaganju „*In flumine oppido medio* – s onu stranu zdanja za zabave u *Pataviumu*“ građevne ostatke zdanja za priredbe (kazalište i amfiteatar) u antičkoj Padovi, definirajući istočni dio rukavca Brente (*Medaucus*) kao mjesto održavanja *certamen navium*, koji se mogu opisati kao specifična natjecanja na vodi – „pomorske bitke“. Vlatka Vukelić i Dejan Pernjak (Zagreb), „Igre u antičkoj Sisciji“, smatraju da su se

u rimskom Sisku kao gospodarskom i vojnom središtu na forumu održavale gladijatorske borbe, a ispod gradskih zidina na rijeci Kupi *naumachije* – izrežirani „pomorski sukobi“.

Dva priopćenja bila su posvećena prostorima za održavanje spektakla i zabave u rimskim vilama. Benedetta Adembri i Filippo Fantini (Roma) ukazali su u priopćenju „Kriteriji dimenzioniranja antičkih građevina korištenih za spektakle: primjer iz Hadrijanove vile“ na pronalazak mramorne makete u Hadrijanovoj vili, koja je bila primjer moguće izgradnje nove zgrade – „amfiteatra“ unutar vile. Vlasta Begović (Zagreb) i Ivančica Schrunk (St. Paul), „Prostori za zabavu i uživanje na maritimnoj vili u uvali Verige na Brijunima“, govore o prostorima namijenjenima za zabavu i opuštanje kao luksuzno opremljenim dijelovima arhitektonskoga sklopa predviđenima za privatne igre korisnika vile i njegove goste.

Kako je to već uobičajeno, jedan je dio savjetovanja bio posvećen novim nalazima, rezultatima i projektima u arheologiji: Goran Buić (Medulin), „Vižula u budućnosti kao eko-arheološki park“; Kristina Džin (Pula), „Rezidencijska maritimna vila na Vižuli kod Medulina. Istraživanje 2012. godine i stanje arheološkog lokaliteta u okviru eko-arheološkog parka Vižula“; Igor Miholjek (Zagreb), „Podmorsko arheološko istraživanje poluotoka Vižula 2012. godine“; Marie-Brigitte Carre, Corinne Rouse (Aix-en-Provence), Francis Tassaux (Bordeaux) i Vladimir Kovačić (Poreč), „Loron-Lorun i Busoja-Bossolo, Poreč-Parenzo, Istra. Istraživačka kampanja 2012.“; Naser Ferri (Priština), „Nalaz kipića na Ponešu blizu Gnjilana na Kosovu“; Mato Ilkić (Zadar), „Noviji nalazi rimskih opeka i crijepova s pečatima iz Sotina (*Cornacum*)“; Tomislav Fabijanić, Irena Radić-Rossi (Zadar) i Marko Menđušić (Šibenik), „Dokumentiranje postojećeg stanja i istraživanje utvrde Tureta, luke i sakralnog kompleksa na prostoru crkve Gospe od Tarca na otoku Kornatu“; Irena Radić-Rossi (Zadar) i Filipe Castro (College Station u Teksasu), „Brodolom kod otočića Gnalića. Preliminarni rezultati istraživačke kampanje 2012. i planovi za budućnost“; Irena Radić-Rossi (Zadar) i Giulia Boetto (Aix-en-Provence), „Međunarodno interdisciplinarno istraživanje u uvali Caska na otoku Pagu. Rezultati istraživačke kampanje 2012.“.

Valja napomenuti da neka od prijavljenih i uvrštenih priopćenja na savjetovanju, iako su bila u programu skupa, nisu bila osobno podnesena zbog opravdanih nedolazaka autora, zbog čega se nisu mogla u diskusiji razmijeniti mišljenja i dopuniti znanstvena i stručna saznanja, a što bi prilikom

idućih savjetovanja trebalo izbjeći kako bi skup imao zaokružen znanstveni dijapazon.

U povijesnoj rovinjskoj vijećnici uz ovogodišnje Međunarodno arheološko savjetovanje predstavljen je 21. svezak godišnjaka *Histria antiqua*. Tom je prigodom rektor Sveučilišta Jurja Dobrile Robert Matijašić istaknuo kako je ovaj do sada najopsežniji svezak nastao na podlozi prošlogodišnjih priopćenja pripremljenih za tisak (*Navigarre necesse est...*), koji je kao i prethodnih dvadesetak, od 1995., u velikoj mjeri uredila nedavno preminula Vesna Girardi Jurkić, pa je dvadeset i prvi svezak svojevrsni *hommage* ovoj pulskoj, istarskoj, hrvatskoj i europskoj znanstvenici. „Časopis *Histria antiqua* je već godinama sastavni dio svake ozbiljne znanstvene biblioteke, pa je ujedno svojevrsni spomenik izuzetnoj znanstvenici Girardi Jurkić. Časopisna dosadašnja izdanja ogroman su doprinos istraživanju arheološke građe jadranskog bazena i cijele Europe...” naveo je Matijašić. Guido Rosada s padovanskoga Sveučilišta je rekao da je igrom sudbine tema prošlogodišnjeg savjetovanja *Navigarre necesse est* fatalno metaforička. Plovidba je to na brodu čija je kapetanica bila Girardi Jurkić, s kojom je Rosada surađivao od 1980. u struci, na Sveučilištu u Padovi i u sklopu UNESCO-a. „Girardi Jurkić je bila tako dinamična znanstvenica da je za života stvorila i inicirala teško mjerljiv znanstveni opus. Svojim je znanstvenim Centrom i godišnjim savjetovanjima spojila ne samo dvije obale Jadrana, već i druge bliske kutke Europe“, rekao je Rosada. Akademik Emilio Marin je podsjetio da su svojim radovima u najnovijem časopisu *Histria antiqua* za 2012. prisutni ne samo znanstvenici iz Hrvatske, već i iz Mađarske (koju s Hrvatskom povezuje i Seusovo blago iz Barbarige), Italije i Slovenije, zemalja oko Crnoga mora, Austrije, Francuske i Španjolske. U izdanju ovoga časopisa sudjelovala je „kapetanica“ Vesna, ali i velik broj mornara iz mediteranske, crnomorske i središnje Europe. U spomen na prerano preminulu znanstvenicu čije bi ime, po Marinu, trebao nositi i po njoj utemeljen Međunarodni istraživački centar za arheologiju Brijuni – Medulin, prilikom otvorenja skupa istaknuo je kako se mora nastaviti održavati savjetovanja, izdavati časopis i podržati daljnji rad Centra. Kristina Džin, sadašnja v. d. voditeljica Centra, istaknula je da je u časopisu na 665 stranica uvršteno 38 znanstvenih radova na temu povijesti plovidbe. „Za znanost su također značajni i prilozi o najnovijim arheološkim istraživanjima u Istri, Hrvatskoj i Europi, koji daju doprinos pregledu suvremene arheologije. U stvaranju ovogodišnjega izdanja časo-

pisa sudjelovala su 62 znanstvenika i stručnjaka, a prvi je put izdanje popraćeno i CD-om s grafičkim prikazima i fotografijama u boji“, istaknula je Džin. Dogradonačelnik Rovinja Marino Budicin zahvalio je obitelji Girardi Jurkić na svemu što je pokojna Vesna dala u rasvjetljavanju povijesti Rovinja i Istre, posebno kao znanstvenoj suradnici Centra za povijesna istraživanja u okviru njihovih publikacija.

Kako je to uobičajeno, u okviru izdanja *Materijali – Prilozi za povijest i kulturu Istre*, sv. 24 (Pula 2012.), tiskani su sažeci 18. savjetovanja „Privatne i javne igre od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka“ na hrvatskom i engleskom jeziku, s time da će u narednom (22.) svesku časopisa *Histria antiqua* biti objavljena priopćenja s 18. međunarodnog arheološkog savjetovanja.

Mirko Jurkić

Znanstveni skup *Dijalozi s baštinom 2013.: Prepoznavanje vrijednosti*, Rijeka, 17. travnja 2013.

Povodom Svjetskoga dana baštine na Filozofskom je fakultetu u Rijeci 17. travnja 2013. održan znanstveni skup *Dijalozi s baštinom* čija je ovogodišnja tema bila „Prepoznavanje vrijednosti“. Znanstveni skup od 2009. organizira Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Rijeci u suradnji s ostalim sveučilišnim centrima Hrvatske i Slovenije i uz novčanu potporu Grada Rijeke. Tema ovogodišnjih *Dijaloga* predstavljena je kroz četrnaest dvadesetominutnih predavanja podijeljenih u pet blokova. Teme predavanja obuhvatile su razne teorijske i praktične pristupe očuvanju baštine u kontekstu današnjice s naglaskom na revitalizaciju baštine te aktivno uključivanje građana u donošenje odluka vezanih uz problem.

Prvo predavanje, „Novi krajolici, novi izazovi. Dijalozi s baštinom u suvremenoj Hrvatskoj“, održao je Marko Špikić s Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Tema predavanja bila je uloga novih senzibiliteta, pogleda i shvaćanja u novom (hrvatskom i europskom) društvu u kojem je postojeća kulturna baština „ugrožena novim ulaganjem i razvojem društva i tehnologije“. Temelj predavanja činilo je načelo konzervatorske teorije u Europi od Riegllove uspostave sustava vrijednosti – princip prepoznavanja ili priznavanja, koji čine moderni promatrački subjekti, ljudi kao sastavni dijelovi „novoga